

A photograph of an ice hockey rink. In the foreground, a hockey puck sits on the ice next to the blade of a hockey stick. In the background, a player's legs in white and black gear are visible, along with a goal net. A red semi-transparent banner is overlaid on the top left corner.

Koncern- risikoreport 2009

AKTIESELSKABET

Koncern-risikoreport for Arbejdernes Landsbank 2009

- 3 Den overordnede risikostyring
- 4 Kreditrisiko på kundeudlån i banken
- 13 Kreditrisiko på kreditinstitutter
- 14 Nedskrivninger og hensættelser
på udlån og garantier
- 15 Modpartsrisiko
- 16 Markedsrisiko
- 17 Likviditetsrisiko
- 17 Renterisiko uden for handelsbeholdningen
- 17 Aktier mv. uden for handelsbeholdningen
- 18 Operationel risiko
- 19 Forretningsrisiko
- 19 Ejendomsrisiko
- 19 Konsolidering
- 20 Basiskapital
- 20 Solvensbehov
- 22 Solvenskrav
- 23 Eksponeringskategorier

Den overordnede risikostyring

Med det formål at sikre at Arbejdernes Landsbank skal forblive en stærk finansiel enhed for både bankens ejere og bankens kunder, lægges der vægt på, at banken er bevidst om og har styr på diverse risici.

Hensigten med den overordnede risikostyring er, at banken løbende opnår tilstrækkelig indtjening – og dermed konsolidering – til at sikre et stærkt grundlag for at kunne udøve sin virksomhed som pengeinstitut. Den overordnede risikostyring i Arbejdernes Landsbank tager sit udgangspunkt i

- dels bestyrelsens givne instrukser – bl.a. ”Instruks for arbejdsfordelingen mellem bestyrelsen og direktionen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank” med tilhørende ”Instruks for rapportering til bestyrelsen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank”,
- dels direktionsmøder, hvor retningslinier for konkrete forretningsmæssige beslutninger lægges, ligesom der på disse møder løbende foretages en vurdering af øvrige risici, som banken er under påvirkning af, og
- dels de frekvente rapporteringer på resultat, forretningsområder, nøgletal og relevante risikomål.

Styringen af risici direkte forbundet med bankforretninger foregår ved, at bankens Kreditområde løbende følger op på de i bankens filialer bogførte garantier, lån og kreditter – ligesom der i bankens Likviditets- og Finansområde (LIFI) løbende sker en overvågning af, om banken overholder § 152 i lov om finansiel virksomhed, som angiver en række krav til bankens likviditet. Herudover sker der overvågning af efterlevelsen af udarbejdede instrukser og retningslinier omfattende modparts- og markedsrisici. Der sker en månedlig/kvartalsvis rapportering til bestyrelsen om omfanget af de i perioden påtagne risici. Overvågningen i LIFI sker via områdets kontrolfunktion, der refererer direkte til bankens direktion. Tilsvarende er der på Kreditområdet i vinteren 2009/2010 sket en opdeling i en Kreditafdeling, som forestår filialkontakten samt

kreditrådgivningen i relation til behandling af enkelt-sager, og en Kreditrisikoanalyseafdeling, som tager sig af risikoanalyser samt udvikling og vedligeholdelse af værktøjer til kreditovervågning. Bankens økonomi-område følger op på den driftsøkonomiske udvikling af de forretningsmæssige beslutninger.

Med udgangspunkt i en systematisk rapportering af risici på relevante forretningsområder sikres den nødvendige handlekraft til korrektion af forretningsudviklingen, dersom dette er påkrævet, ligesom det sikres, at de påtagne risici er i overensstemmelse med vedtagne beslutninger.

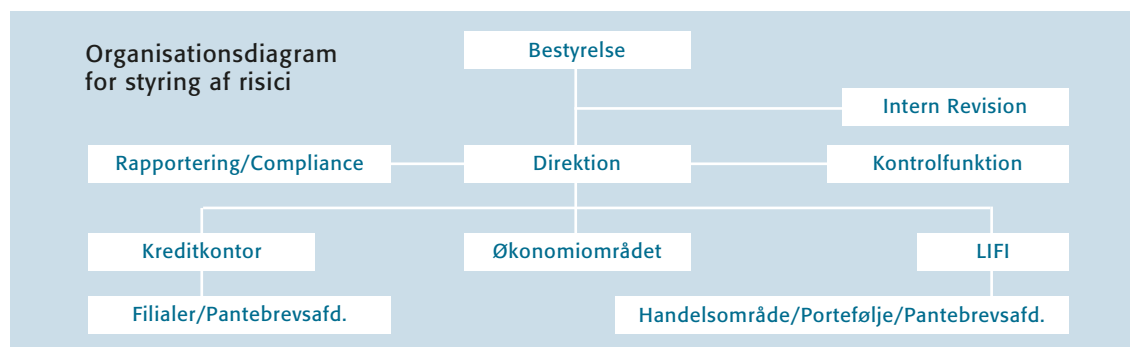
Arbejdernes Landsbanks funding sikres fortrinsvis ved indlån, som fortsat er større end vores udlån. For at have opfyldt vores ønsker om at have en tilfredsstillende overdækning på de i lov om finansiel virksomhed nævnte likviditetskrav med i størrelsesordenen 100 pct. søges bankens funding suppleret med likviditet fra inden- og udenlandske samarbejdspartere. For i 2010 at sikre banken tilstrækkelig funding har Arbejdernes Landsbank som en del af Bankpakke II søgt og fået bevilget en statsgaranti for funding ud over egenkapital og ansvarlig kapital for op til 5,6 mia. kr. eller 750 mio. euro.

I den udstrækning der overvejes eksponering på nye områder, drøftes arten og størrelsen heraf i ledelsen, før indstilling til bestyrelsen om enten indgåelse af konkrete forretninger eller tilretning af tidligere udfærdigede instrukser finder sted.

Det tilstræbes at opretholde tidssvarende IT systemer for at kunne understøtte risikostyringen og kvantificere størrelsen af de risici, som koncernen til enhver tid er påvirket af.

Vurdering af påvirkning af koncernens samlede risici sker mindst én gang årligt i forbindelse med udarbejdelse af forslag til bankens bestyrelse om solvensbehov samt fastlæggelse af niveau for tilstrækkelig basiskapital.

Figur 1

Kreditrisiko på kundeudlån i banken

Kreditrisiko defineres som risikoen for, at en kunde ikke kan eller vil betale i henhold til aftale om et udlån. Risikoen dækker hele spektret fra, at en kunde ikke betaler til tiden til, at en kunde ultimativt erklæres konkurs. Ved ethvert udlån må banken overveje kundens evne til at overholde sine betalingsforpligtelser. Banken indgår kun udlånsaftaler med kunder, hvor sandsynligheden for manglende betaling vurderes som meget lav.

Kreditrisikoen er den største risikopost i bankens risikopost og udgør ultimo 2009 77,8 pct. jf. tabel 16 "Solvenskrav fordelt på eksponeringskategorier". Det er således her, at banken ubetinget har sat mest kapital til side til at imødegå uforudsete tab. Det er derfor hensigtsmæssigt at fastholde størst mulig spredning i porteføljen. Samlet set er bankens kreditrisici steget som følge af den aktuelle økonomiske situation. Boniteten vurderes dog fortsat som meget tilfredsstillende bl.a. grundet stor spredning i porteføljen. I det følgende beskrives bankens praksis på Kreditområdet og porteføljens sammensætning.

Strategier og procedurer for styring af kundekreditrisici

Banken yder alle former for rådgivning om lån, kreditter og garantier til privatkunder, foreninger samt mindre og mellemstore danske virksomheder. Banken har i dag et stort privatkundesegment og ønsker med sin "Vision 2012" at skabe bæredygtig vækst inden for såvel privatkundeområdet som for erhvervskundeområdet. For at yde den bedste rådgivning er det i alle kundeforhold naturligt, at banken har god indsigt i kundernes samlede økonomi. Indsigt i kundernes økonomi er samtidig en forudsætning for at kunne vurdere risikoen i det enkelte engagement.

Bankens praksis på Kreditområdet tager udgangspunkt i en række politikker, instrukser og forretningsgange til måling og styring af kreditrisici. Bankens låne- og kredittilsagn gives på et grundlag, hvor det kan vurderes, om kunden har økonomisk evne og vilje til at kunne håndtere lånets/kredittens vilkår for tilbagebetaling. Afgivelsen af lånetilsagn er begrænset ved bevillingsbeføjelser dokumenteret i den enkelte medarbejders bevillingsinstruks for de respektive udlånsområder. Bevillingskompetencerne er opbygget hierarkisk således, at større engagementer altid skal godkendes af bankens Kreditområde og/eller bankens ledelse. Der er opstillet særlige begrænsninger i bevillingsbeføjelser på kunder med en ringe bonitet.

Banken benytter risikokoder til at vurdere kundeporteføljens bonitet. Disse er på nuværende tidspunkt subjektive, men der vil i 2010 blive tilføjet objektive risikokoder som supplement til de subjektive risikokoder. Den enkelte kreditaftagelse, hvad enten der er tale om nyudlån eller revurdering af et eksisterende udlån, vil altid baseres på bankens vurdering af kunden. Beslutningsgrundlaget afhænger af lånetype samt sagens størrelse og kompleksitet.

Risikobilledet

I begyndelsen af 2009 steg antallet af konkurser og på trods af, at antallet af konkurser i slutningen af året var aftagende, endte antallet af konkurser i 2009 med at være rekordhøjt. Antallet af tvangsauktioner er steget og er nu på niveau med 1995/1996. Ledigheden blandt private har været stigende hele året og var i slutningen af året på niveau med tallene fra 2006. Ledigheden forventes yderligere at stige i 2010 og måske også i 2011.

Den stigende arbejdsløshed er en direkte trussel mod den private låntagers betalingsevne og en indirekte trussel mod virksomhedernes betalingsevne, fordi efterspørgslen alt andet lige vil aftage. Modsat vil skattelettelse i 2010 og den historisk lave rente bidrage til et større økonomisk råderum end tidligere for et større antal private kunder.

Betydningen for bankens portefølje omtales i gennemgangen af de enkelte segmenter nedenfor.

Behov for nedskrivninger og hensættelser er belyst på koncernniveau i afsnittet "Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier" på side 14.

Største kundekreditrisici

Hovedkundeengagementer over 10 mio. kr. udgør 31,8 pct. af den samlede kundeudlåns eksponering målt på de samlede udlån og garantier ultimo 2009. Fordelingen af engagementer større end 10 mio. kr. fremgår af tabel 1.

Tabel 1
Fordeling af engagementer større end 10 mio. kr.

	Saldo 1.000 kr.	Antal
10-25 mio. kr.	919.662	59
25-50 mio. kr.	917.989	26
50-100 mio. kr.	345.010	5
>100 mio. kr.	4.213.321	14
I alt	6.395.982	104

Note: Tallene er opgjort i henhold til § 145 og er inklusive garantier. Opgørelsen er eksklusiv kreditinstitutter, der behandles separat under "Kreditrisiko på kreditinstitutter".

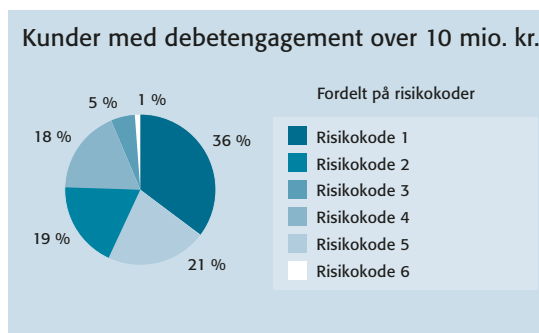
Som supplement kan det oplyses, at nøgletallet "Summen af store engagementer" – dvs. summen af § 145 engagementer efter fradrag, som er større end eller lig med 10 pct. af basiskapitalen – på bankniveau er opgjort til 88 pct. ultimo 2009 inklusive udlån til kreditinstitutter. Det svarer til en samlet eksponering på i alt ca. 2,4 mia. kr.

Lov om finansiel virksomhed § 145 stk. 2 tillader, at "Summen af store engagementer" må udgøre op til 800 pct. I antal fandtes alene tre engagementer større end eller lig med 10 pct. af basiskapitalen med kreditrisiko, som ikke var kreditinstitutter. For yderligere omtale af kreditinstitutter se afsnittet "Kreditrisiko på kreditinstitutter" side 13.

Porteføljen af de største kunderisici er af relativ god bonitet. Figur 2 i næste spalte illustrerer bankens

risikokode på engagementer større end 10 mio. kr. målt på saldo. Det ses, at en mindre andel af den samlede eksponering kan betegnes som svag (risikokode 5 + 6) i kreditmæssig henseende. Da der er ændret opgørelsesmetode, er figuren ikke sammenlignelig med den fra sidste år.

Figur 2

Note: Engagementerne er opgjort i henhold til § 145. Risikokode 6 er den laveste score og signalerer, at engagementet er sendt til inkasso.

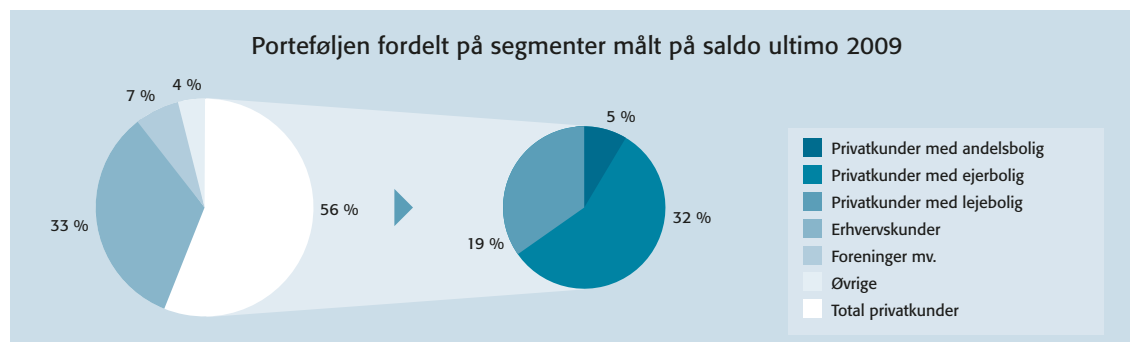
Kundekreditrisici fordelt på segmenter

Den samlede kreditrisiko styres efter politikker og rammer, der er vedtaget og fastlagt af bankens bestyrelse og direktion. Bankens Kreditområde fastlægger gennem forretningsgange rammer for risiko og sikkerhedsstillelse.

Kreditbeføjelser er uddelegeret, så de fleste beslutninger på privatkunder kan træffes i den enkelte filial. Større og særligt komplicerede kreditforhold håndteres i tæt samarbejde med Kreditområdet.

Figur 3 nedenfor illustrerer bankens eksponering på de væsentligste kundesegmenter målt på saldo (udlån og garantier). Banken er kendetegnet ved at have en lavere andel af "Erhvervs-kunder", en højere andel af "Privatkunder med andelsbolig" samt en højere andel af "Foreninger mv." end sammenlignelige banker.

Figur 3

Note: Gruppen "Øvrige" indeholder udlån til offentlige institutioner, engagementer under 50.000 kr. samt bankens personale.

Private kunder

Banken har jf. "Vision 2012" en strategi om at skabe bæredygtig vækst inden for primært privatkundeområdet. Inden for kundeudlånsområdet er udlån til "Private" bankens største forretningsområde med en andel på 56 pct. jf. figur 3. Det er samtidig det område, hvor der er opnået den største vækst i 2009. Kundeudlånsporteføljen "Private" er karakteriseret ved en meget betydelig spredning. Det betyder, at enkeltstående tab kan anses for ubetydelige, medmindre der på samme tid er tale om et stort antal af tab, som eksempelvis kan indtræffe i forbindelse med alvorlig recession i hele økonomien.

Kreditværdigheden på private husholdninger vurderes på basis af en individuel vurdering af kundens rådighedsbeløb, formue (herunder gældsgearing og pensionsopsparing), jobsituation, alder mv. Vurderingen baseres på kundens lønsedler, årsopgørelser, kontoadfærd, budgetter og kendskab til kunden og dennes økonomiske situation. Set i lyset af udviklingen i arbejdsløsheden vil fokus fremadrettet bl.a. være på de private kunder, der til trods for skattelettelser og den lave rente stadig har problemer med at afdrage på deres gæld, og som i tilfælde af en rentestigning ikke længere er i stand til at overholde deres betalingsforpligtelser.

Eksponeringen på bankens privatkunder er yderligere opdelt i kundesegmenter afhængigt af låntagers status på boligmarkedet. Hvert af de tre kundesegmenter håndteres efter særskilte retningslinier.

A. Ejerboligkunder

Eksponeringen mod "Privatkunder med ejerbolig" udgør 32 pct. af porteføljen målt på saldo. Friværdierne er reduceret som følge af faldende priser på ejerboliger. Dette reducerer værdien af bankens pantessikkerhed og medfører større risiko for tab i dette segment.

Antallet af svagt formuende eller teknisk insolvente boligejere, som ikke kan tåle indkomstbortfald af større omfang, er overvejende begrænset til ejerne med lav anciennitet på de dele af ejerboligmarkedet, hvor priserne samtidig er faldet mest og/eller med meget høj belåningsgrad f.eks. i forbindelse med overforbrug. Andelen af disse truede kunder er forholdsvis beskeden som følge af den gode spredning i ejerboligporteføljen.

Det kan tilføjes, at banken eksempelvis ikke indgår gearede investeringskreditter, hvor kundens egen kapital i fast ejendom geares ved lånefinansierede værdipapirsinvesteringer. Betalingsdisciplinen for ejerboligkunder har været uændret i 2009 og har ikke givet større problemer end forventet.

I forbindelse med en meget detaljeret gennemgang af alle bankens svage kunder i foråret og sommeren 2009 er samtlige bankens kunder med dobbelt husleje (køb før salg) udvalgt til særskilt opfølgning. Denne kunde-gruppe udgør under 1 pct. af ejerboligsegmentet målt på engagement. Der er således ikke noget, der tyder på en betydelig risiko i dette segment.

Banken oplevede i begyndelsen af året en stigning i antallet af tvangsauktioner i forhold til tidligere år. Målt på årsbasis blev antallet af tvangsauktioner næsten fordoblet fra 33 i 2008 til 56 i 2009. På trods af den store stigning i antallet af tvangsauktioner vidner det fortsat lave niveau om, at ejerboligsegmentet i Arbejdernes Landsbank samlet set ikke er særligt hårdt ramt af den aktuelle økonomiske situation. En betydeligt stigende arbejdsløshed i en længere periode vurderes at være den største risiko i dette segment. Den betydeligt faldende og nu historisk lave rente forventes i høj grad at kompensere et evt. indkomstfald i dette kundesegment.

B. Andelsboligkunder

Eksponeringen mod "Privatkunder med andelsbolig" er opstået siden en lovændring i 2005, der gav mulighed for at tage pant i andelsboligen, og bankens fokus på området har gjort, at andelen er steget til 19 pct. af porteføljen målt på saldo. Vækstraten på andelsboligsegmentet har dog været aftagende i 2009. Der forventes fortsat øgede udlån på andelsboligområdet, men ikke med samme vækstrate som tidligere observeret.

Andelsboligmarkedet er mindre gennemsigtigt end ejerboligmarkedet, og prisudviklingen på andelsboligmarkedet har været mindre ensartet på grund af forskellig prisfastsættelsespraksis i den enkelte andelsboligforening. De prisfald, der er konstateret i løbet af 2008 og 2009, er kommet med forsinkelse i forhold til ejerlejligheder og parcelhuse. Andelsboligporteføljen i Arbejdernes Landsbank vurderes – til trods for den betydelige vækst og koncentration i Hovedstadsregionen – som relativt resistent og mindre følsom end ejerboligsegmentet på grund af, at andelsboligforeningerne i bankens portefølje generelt har valgt mere forsigtige vurderingsprincipper i forbindelse med fastsættelse af den maksimale lovlige andelsværdi. Udlånets tunge orientering mod den ældre boligmasse reducerer yderligere risikoen sammenlignet med f.eks. udlån til nybyggeri og ejerboliger.

Med henblik på at begrænse risikoen på dette segment har banken udviklet særlige forretningsgange og værktøjer til vurdering af såvel den private låntagers økonomi som den bagvedliggende andelsboligfor- enings økonomi. Værdiansættelsen efterprøves med sammenligninger af priserne på tilsvarende andelsbo-

liger i samme kvarter. Yderligere sammenlignes med etagemeterpriser på ejerboliger i samme område og tilsvarende sammenlignes brutto/nettohuslejen med sammenlignelige ejerboliger. I forbindelse med værdiansættelsen af andelsboligen er det et krav, at både etagemeterpriser og brutto/nettohusleje ligger minimum 20 pct. under sammenlignelige ejerboliger. Spændet i etagemeterpriserne mellem bankens udlån til andelsboliger og referencepriserne på ejerboligmarkedet er reduceret i løbet af det seneste års tid, men ligger fortsat under det fastsatte minimumsspænd på 20 pct. Betalingsdisciplinen er forringet for andelsboligsegmentet, og antallet af udsendte rykkerskrivelser er steget. Der har været en stigning i antallet af nødlidende sager i andelsboligsegmentet, men det absolutte antal er fortsat meget lavt. Udviklingen i betalingsdisciplinen følges fremadrettet meget tæt.

C. Lejeboligkunder

Eksponeringen mod "Privatkunder med lejebolig" udgør 5 pct. af porteføljen målt på saldo og vægter derfor relativt mindre end segmenter på ejerboligområdet og andelsboligområdet set på porteføljeniveau.

Segmentet har i sagens natur ikke oplevet formuetab som på ejerboligboligmarkedet i de seneste to år, men har heller ikke fået del i de foregående års opbygning af en "stødpude" via massive værdistigninger på ejerboligmarkedet. Betalingsdisciplinen blandt særligt de helt små engagementer er tydeligt forringet. Målt på volumen er tabene dog fortsat beskedne. Der er usikkerhed om styrken i en kommende negativ udvikling især drevet af stigningen i arbejdsløsheden.

Foreninger mv.

Som følge af bankens idegrundlag og historiske udgangspunkt har banken en vis eksponering rettet mod foreninger, herunder fagforeninger og almennyttige boligselskaber mv. Banken har derfor en specialiseret erfaring med kreditvurdering på disse segmenter.

Eksponeringen udgør en relativ mindre, men ikke ubetydelig andel af kundeudlånsporteføljen og er kendetegnet ved en forholdsvis pæn spredning. I bevillingsgrundlaget indgår foreningens grundlag og vedtægter, foreningens formueforhold, foreningens sikkerhed og foreningens drift og ledelse.

Erhvervskunder

Eksponeringen mod "Erhvervskunder" er begrænset sammenlignet med andelen i pengeinstitutter af samme størrelse. Erhvervssegmentet udgør 33 pct. af den samlede portefølje målt på saldo. Bortset fra få større erhvervsengagementer er segmentet kendetegnet ved et stort antal mindre og mellemstore primært ejerledede virksomheder. Der er endvidere tale om en ganske pæn branchemæssig spredning (se branchefordelingen på koncernniveau jf. tabel 8 på side 14).

Kreditværdigheden vurderes på basis af en gennemgang af virksomhedens evne til at kunne håndtere de påtagne gældsforpligtelser. I bevillingsgrundlaget indgår virksomhedens indtjeningsevne, formueforhold (soliditet), sikkerhedsstillelse, branche og virksomhedens ledelse. Grundlaget for bearbejdning og håndtering af erhvervskundernes engagement er beskrevet i interne forretningsgange. Typisk baseres vurderingen på regnskaber, budgetter, forretningsplaner samt indsigt i virksomhedsejernes privatøkonomiske forhold. Bankens kreditpolitik fordrer, at banken ønsker at opbygge et helkundeforhold med især erhvervskunder for at yde den bedst mulige rådgivning, men også i høj grad for at bibeholde det overordnede økonomiske indblik i bankens engagementer med kunderne.

Det er bankens strategi jf. "Vision 2012" at øge udlånet mod mindre og mellemstore virksomheder, primært ejerledede virksomheder. Det er bankens politik, at en væsentlig del af erhvervsengagementet skal være dækket af sikkerheder i selskabets aktiver evt. suppleret med sikkerheder fra virksomhedsejer. Bankens har allerede for flere år siden valgt at begrænse udlånet til virksomheder, som er afhængige af udviklingen i ejendomsmarkedet, og det er bankens politik ikke at indgå i projektfinsieringer, hvor der ikke på forhånd er sikret de nødvendige driftsindtægter til at servicere den samlede gældssætning. Det er endvidere bankens politik ikke at yde lån til fiskeri og landbrug.

Banken har oplevet en stigning i antallet af konkurser på erhvervsboligsegmentet i forhold til 2008. Stigningen vurderes fortsat mindre end den generelle samfundsudvikling, og segmentet vurderes ikke at være hårdt ramt. Betalingsdisciplinen er forværret i dette segment, og antallet af rykkere er steget. En fortsat faldende efterspørgsel vurderes at være den største risiko for dette segment.

Systemer til risikorapportering, -måling og -overvågning

Grundlaget for kreditvurderinger revurderes mindst én gang årligt, forudsat at engagementet er over en vis grænse. I praksis ajourføres grundlaget ofte hyppigere eksempelvis i forbindelse med den løbende kunde-kontakt. I forbindelse med kreditvurderingen tildeles engagementet en risikokode efter nærmere fastsatte retningslinier.

Bestyrelsen gennemgår hvert kvartal en rapport over udviklingen i udlånsporteføljen. Rapporten belyser udviklingen fra forrige kvartal og forrige år med detaljerede specifikationer på bevillinger, saldi, overordnet overtrækniveau, 90 dages overtræk, udlånssegmenter, brancher, vandring i risikokoder osv.

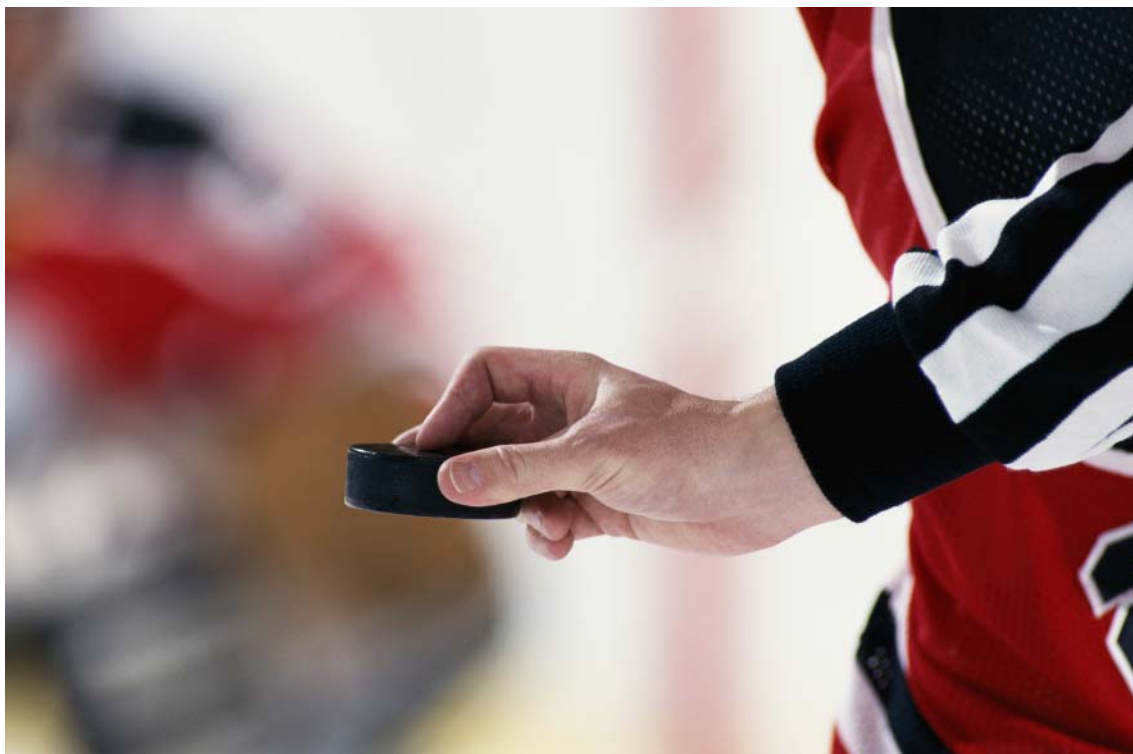
Kvaliteten af den samlede portefølje af kunderisici (boniteten) vurderes bl.a. ved den årlige aktivgennemgang i Kreditområdet og med efterfølgende forelæggelse af gennemgangen for bestyrelsen og bankens interne og eksterne revision.

Kunder med objektiv indikation på værdiforringelse udvælges maskinelt på baggrund af nogle udvalgte kriterier, og samtlige af disse kunder gennemgås minimum kvartalsvis af rådgiverne med henblik på udarbejdelse af handlingsplaner og med henblik på at foretage eventuelle nedskrivninger. Kreditområdet gennemgår efterfølgende filialernes arbejde.

Betalingsdisciplinen overvåges løbende ved hjælp af overtrækslister, som rådgiverne behandler dagligt. Overtræk over 50.000 kr. eller over 10.000 kr. og med en løbetid på mere end 90 dage kommenteres ugentligt af filialdirektøren og sendes til bankens Kreditområde. Kreditområdet kontrollerer ved hjælp af stikprøver og overtrækslister, om filialernes handlingsplaner for kunder med utilfredsstillende betalingsdisciplin er tilstrækkelige. Den tætte centrale opfølgning på handlingsplaner og strategier på særligt kreditmæssigt svage kunder med henblik på reduktion af kreditrisiko hos kunden og tab for banken har været intensiveret i 2009.

Kreditområdet foretager løbende kreditgennemgange, hvor filialerne får en ekstraordinær gennemgang af filialens svage kunder og en fysisk gennemgang af indholdet i kundemapper i filialerne. Der foreligger en fast rotationsordning, således at alle filialer vil blive gennemgået inden for et givet tidsrum.

Endelig understøttes kreditovervågningen af ad hoc analyser på baggrund af udviklingen i porteføljen samt faste øvelser som f.eks. kvartalsbidrag til solvensbehov og kvartalsvis vurdering af behovet for individuelle og gruppevis nedskrivninger.

Udviklingen i bankens 90 dages overtræk

Bankens 90 dages overtræk er fordelt på forskellige brancher, men har jf. tabel 2 nedenfor en overvægt inden for "Ejendomsadministration og -handel, forretningservice" samt "Handels-, restaurations- og hotelvirksomhed". Årsagen er primært mindre overtræk på enkelte store engagementer. Banken har indført "early warning" lister, som skal nedbringe antallet af kunder med 90 dages overtræk. Banken har en målsætning om at nedbringe listen ved, i samarbejde med kunden, at finde varige løsninger på eventuelle problemer snarere end midlertidige lappeløsninger. Denne fremgangsmåde forventes at sikre, at antallet af kunder, som banken i sidste ende får et tab på, begrænses på langt sigt.

Tabel 2
90 dages overtræk pr. 31.12.2009

	§ 145 Debetsaldo 1.000 kr.	Heraf overtræk 1.000 kr.	Heraf nedskrevet 1.000 kr.	Antal kunder
Offentlige myndigheder	580	9	176	2
Erhverv				
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	1.907	91	0	2
Fremstillingsvirk., råstofudv., el-, gas-, vand- og varmeværker	37.046	206	1.265	6
Bygge- og anlægsvirksomhed	22.512	608	374	11
Handels-, restaurations- og hotelvirksomhed	98.208	1.616	5.955	38
Transport, post og telefon	4.564	190	67	7
Kredit- og finansieringsvirksomhed samt forsikringsvirksomhed	4.092	112	2.996	2
Ejendomsadministration og -handel, forretningservice	69.250	8.795	1.879	15
Øvrige erhverv	6.686	257	0	3
I alt erhverv	238.158	11.627	12.713	83
Private	124.133	5.962	19.868	132
I alt	368.976	17.845	32.581	218

Note: Opgørelsen er foretaget på § 145 niveau før nedskrivninger.

Politikker til afdækning og reduktion af kunderisici

De omtalte politikker og forretningsgange er metoder til at kontrollere og begrænse kreditrisici.

Lån til private kunder afdækkes i størst muligt omfang ved forskellige former af sikkerheder. Det sker typisk ved at tage tinglyst pant i ejerboliger eller andelsboliger. Desuden tages der pant i biler mv.

Lån til erhvervskunder i ejerledede virksomheder (A/S og ApS) kræver som hovedregel helt eller delvist personlig kaution suppleret med forskellige former for sikkerhedsstillelse.

Lån til foreninger ydes ofte mod en vis sikkerhed for likviditeten i form af medlemmernes hæftelse for betaling af kontingent, alternativt med solidarisk hæftelse.

Tabel 3
Sikret engagementsdel fordelt på kundesegmenter 31.12.2009

	Erhverv	Ejebolig	Andelsbolig	Lejebolig	Foreninger
Fuldt sikret del af engagement målt i procent	40	60	81	20	32

Note: Kreditinstitutter indgår ikke i opgørelsen, men behandles særskilt under afsnittet "Kreditrisiko på kreditinstitutter". Signifikante engagementer er ikke medtaget i opgørelsen, da de ikke kan indpasses i en gruppe. Alle bliver derfor individuelt vurderet. Gruppen "Foreninger" indeholder fagforeninger, fagforbund, boligforeninger, boligselskaber samt diverse mindre foreninger og organisationer.

Tabel 3 viser den sikrede engagementsdel på de respektive kundesegmenter i bankens udlånsportefølje. Ejeboligkunder og andelsboligkunder er de engagementsgrupper med den største sikkerhedsdækning. Fordelt på sikkerhedstyper er det også ejendomme, der udgør den største del af de samlede sikkerheder jf. tabel 4 nedenfor.

Den værdi, som sikkerhederne er opgjort til i tabel 3 og tabel 4, er beregnet efter et forsigtighedsprincip jf. beskrivelser i bankens forretningsgange. Dette indebærer, at en del aktiver af forsigtighedsgrunde opgøres til en reduceret værdi eller værdien 0, hvorfor den reelle sikkerhedsværdi er betydeligt højere end opgjort i tabel 3 og 4.

Tabel 4
Belåningsværdi 31.12.2009

	Sum belåningsværdi 1.000 kr.
Værdipapirer, obligationer, kontant indestående mv.	916.023
Ejendomme	10.033.637
Biler	414.534
Transporter herunder livsforsikringer og fakturabelåning	16.728
Løsøre	15.965
Kautationer og garantier	2.705
Øvrige sikkerheder	500.603
Både og fly	17.372
I alt	11.917.567

Note: Opgjorte belåningsværdier af deponerede sikkerheder jf. bankens forretningsgang.

Banken benytter normalt ikke instrumenter som Credit Default Swaps eller andre former for forsikring til afdækning af sine risici på udlån til kunder.

Udvikling af kreditporteføljeværktøjer

Værktøjer til måling og vurdering af bankens kreditrisici udvikles løbende. I et langsigtet projekt arbejdes der med udvikling af en kreditklassifikationsmodel, som automatisk og objektivt vil tildele alle bankens kunder en risikokode baseret på kundens sandsynlighed for at misligholde forpligtelser over for banken. Første fase af en automatisk risikokodetildeling vil starte op primo 2010, og antallet af risikokoder vil blive udvidet fra seks til ti. Der er udviklet et nyt afskrivnings- og backtestsystem, som fremadrettet vil gøre det lettere at identificere de tabsgivende kunder tidligere og derved mindske bankens endelige tab. I den forbindelse bliver der også registreret årsagskoder på engagementer, der er i risikozonen for at blive nødlidende, så det på porteføljeniveau bliver lettere at identificere, hvilke risikoelementer banken fremadrettet skal være opmærksom på. Overtrækslister er og bliver yderligere differentieret og målrettet kunder med forhøjet risiko. Dette sikrer, at den enkelte kunderådgiver får størst fokus på de kunder, der er behov for at agere hurtigt på. Der bliver fortsat arbejdet på, at filialernes måltal også relaterer sig til kreditrisiko og ikke ensidigt på salgsmål som f.eks. volumen og bruttoindtjening.

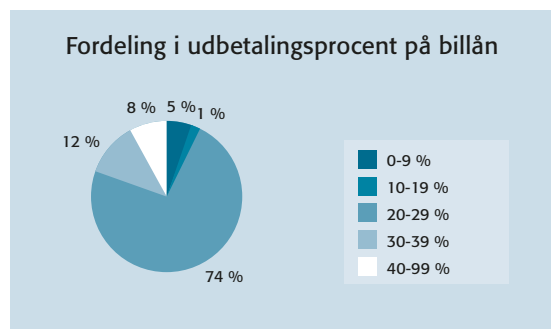
Aktiviteter i AL Finans A/S

Datterselskabet AL Finans' aktiviteter er fordelt på tre forretningsområder: lån til biler, leasing primært af biler samt factoring.

AL Finans har ikke interne rating- og scoresystemer til bedømmelse af kreditrisici, men har til gengæld stor erfaring inden for billån, billeasing og factoring.

Der foretages hvert kvartal manuelle gennemgange af alle kunder med svaghestegn, og kunderne er opdelt i overskuelige segmenter. For størstedelen af alle kreditter er der sikkerheder i form af aktiver, om hvilke der foreligger offentlige kataloger til bedømmelse af aktivets værdi eller statistiske erfaringer igennem mange år. Yderligere er der i mere end 94 pct. af billånsporteføljen en udbetaling på 20 pct. eller mere jf. figur 4.

Figur 4

Kreditrisici bedømmes løbende, og hensættelser sker i det omfang, der er objektive indikationer for værdiforringelse. En gang om året laves en aktiv gennemgang, hvor kreditrisikoen bedømmes for de større engagementer.

Risikoen for billån og leasing ligger overvejende i, hvorvidt værdien af de underliggende aktiver kan realiseres til de skønnede værdier jf. den høje sikkerhedsdækning i tabel 5-7. I AL Finans er en af de væsentlige risikofaktorer således faldende realisationsværdier på særligt biler.

I factoringforhold er der to niveauer af betalingsforpligtelser. Første niveau er debitorniveauet, og hvis ikke debitor kan betale, så er næste niveau klientniveauet. Herudover er fordringerne typisk belånt med 80 pct., hvilket ved normal koncentration giver god dækning for betalingsforpligtelserne. Et stigende antal konkurser blandt kunder og debitorer forøger risikoen for tab. Til afdækning heraf er et stigende antal engagementer nu afdækket med debitorforsikring via garantiforsikringsselskaber. Endvidere har banken tegnet en kriminalitetsforsikring, der sikrer hele koncernen mod større tab som følge af svindel.

Denne vil tillige dække tab i forbindelse med factoringkunders eventuelle svindel med fakturaer.

Udlånene og kundespredningen under de respektive forretningsområder er fordelt således:

Tabel 5
AL Finans forretningsområder i alt

	Saldo 1.000 kr.	Sum belånings- værdi 1.000 kr.	Antal kunder i alt
Leasing	479.990	431.991	1.310
Billån (gældsbreve)	272.957	239.780	2.140
Billån (købekontrakter)	795.770	716.193	7.465
Factoring	231.448	216.974	142
I alt	1.780.164	1.604.938	11.057

Tabel 6
AL Finans forretningsområde Private

	Saldo 1.000 kr.	Sum belånings- værdi 1.000 kr.	Antal privat- kunder
Billån (gældsbreve)	178.593	166.860	1.673
Billån (købekontrakter)	622.061	559.855	6.128
I alt	800.654	726.715	7.801

Tabel 7
AL Finans forretningsområde Erhverv

	Saldo 1.000 kr.	Sum belånings- værdi 1.000 kr.	Antal erhvervs- kunder
Leasing	479.990	431.991	1.310
Billån (gældsbreve)	94.363	72.920	467
Billån (købekontrakter)	173.709	156.338	1.337
Factoring	231.448	216.974	142
I alt	979.510	878.223	3.256

Kreditrisiko på kreditinstitutter

Generelle forhold

I "Instruks for arbejdsfordelingen mellem bestyrelsen og direktionen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank" er nedfældet retningslinier for håndteringen af modpartsrisici, ligesom instruksen indeholder en tildeling af en bemyndigelse til, at direktionen kan eksponere banken med kreditrisiko på bl.a. kreditinstitutter.

Generelt har banken en stram bevillingspraksis, og der udstikkes alene finansielle rammer til daglig handel med kreditinstitutter, som er kendte af banken. Rammer til danske kreditinstitutter baseres bevillingsmæssigt på seneste regnskaber og den viden, der er om modparten i Arbejdernes Landsbank. Rammer til udenlandske kreditinstitutter ydes fortrinsvis til store førsteklases bankhuse med en international rating lig med eller over niveau A1 (Moody's long term ratings). Rammerne baseres herudover bevillingsmæssigt på de samme principper som nævnt foroven vedrørende danske kreditinstitutter.

Afgivne bindende kredittilsagn

Arbejdernes Landsbank baserer sin kreditgivning på forretningsmæssige relationer, og der ydes som udgangspunkt alene kredit til kreditinstitutter, som har et naturligt samarbejds potentiale med Arbejdernes Landsbank inden for øvrige forretningsområder.

Ud over kendskabet til forretningsmodpartens forhold udarbejder banken forud for hvert engagements indgåelse en analyse af kreditinstituttets seneste periode-regnskaber, ligesom kreditinstituttet interviewes om afledte spørgsmål. Analysearbejdet foretages i bankens Kreditområde.

Mindst én gang om året følger banken op på samtlige engagementer og foretager en kvalitetstest heraf og tager ofte en opfølgende dialog med modparten. Endvidere er det almindeligt forekommende, at disse kreditinstitutter efter offentliggørelse af årsrapporter aflægges Arbejdernes Landsbank besøg og informerer mere indgående om udviklingen.

Opfølgingsarbejdet sker på ledelsesniveau i Arbejdernes Landsbank, og i konkrete situationer involveres bankens Kreditområde med henblik på, at der kan udfærdiges en opfølgingsanalyse på det tidlige udarbejdede beslutningsgrundlag.

Samtlige personer, som har kontakt til de omfattede kreditinstitutter, kan komme i berøring med potentielt børsfølsomme oplysninger om kreditinstituttet. Disse personer, der hovedsageligt er med i bankens ledelse

sesgruppe, er underkastet skærpede interne regler i forhold til personlige formuetransaktioner med de pågældende kreditinstitutter.

Almindelige ikke-meddelte finansielle rammer (credit lines):

Denne type engagementer bevilges internt i banken ud fra to hovedkriterier:

1. Et størrelseskriterium, hvorved en credit line til kreditinstitutter udmåles efter objektive kriterier i henhold til "Instruks for arbejdsfordelingen mellem bestyrelsen og direktionen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank". Størrelsen af en credit line udmåles både som en nærmere specificeret procentdel af Arbejdernes Landsbanks egenkapital og af det pågældende kreditinstituts egenkapital.
2. En subjektiv vurdering, hvor regnskabsgennemgang, markedsinformationer, samarbejds mæssige erfaringer m.m. sammenfattes til en konklusion, der foretages i bankens ledelse.

Bevilling af credit lines til kreditinstitutter besluttet i samarbejde mellem kreditdirektøren, vicedirektøren for Likviditets & Finansområdet og bankens direktion.

Risikovurdering

På baggrund af den vedtagne statsgaranti for danske kreditinstitutter er risikoen ved almindelige udlån til indenlandske kreditinstitutter p.t. meget begrænset. Lignende ordninger er lavet i en del andre EU-lande.

På danske kreditinstitutter vurderes risikoen primært at ligge på specifikke produktmellemværender (aktie- og ansvarlig kapital), der ikke er omfattet af statsgarantiordningen samt udlån til kreditinstitutter, der ikke har tiltrådt og opfyldt betingelserne for at være omfattet af ordningen. Da det er bankens politik kun at entrere med danske kreditinstitutter, der er omfattet af nævnte statsgaranti, vurderes der på danske banker alene risici ved aktie- og ansvarlig kapital. Her er det bankens politik, at der ikke ydes udlån i form af ansvarlig kapital.

Banken er eksponeret mod kreditinstitutter i lande, der ikke har tiltrådt en statsgarantiordning. Risikoen vurderes begrænset, og der er foretaget de kapitalhensættelser, som banken finder nødvendige i et worst case scenario.

Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier

Koncernens opgørelse af misligholdte fordringer og værdiforringede fordringer følger §§ 51-54 i bekendtgørelsen om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.

De individuelle og gruppevise nedskrivninger på udlån m.m. samt hensættelser på garantier udgjorde ultimo 2009 315 mio. kr. jf. tabel 8 mod 158 mio. kr. i 2008. Opgørelsen i tabel 8 er inklusive kreditinstitutter. De akkumulerede nedskrivninger og hensættelser udgør herefter 648 mio. kr. ultimo 2009. Nedskrivningernes og hensættelsernes fordeling på brancher fremgår af tabel 8. Årsagen til stigningen i nedskrivnings- og hensættelsesniveauet er primært den negative udvikling i de økonomiske konjunkturer.

Det kan bemærkes, at de individuelle nedskrivninger og hensættelser i 2009 er belastet af knap 52 mio. kr. vedrørende bankens andel af de skønnede tab i Det Private Beredskab. Trods forventninger om at den samfundsøkonomiske krise vil fortsætte i 2010, er det bankens forventning, at niveauet for nedskrivninger og hensættelser i 2010 bliver lavere end niveauet i 2009. Det lavere nedskrivnings- og hensættelsesbehov i 2010 skyldes dels forventninger om, at krisen vil aftage en smule i 2010, og dels at banken har foretaget meget

detaljerede individuelle engagementsgennemgange med henblik på identifikation af alle engagementer med nedskrivnings- og hensættelsesbehov. En nærmere beskrivelse heraf findes i tidligere afsnit under de enkelte kundesegmenter samt under afsnittet "Systemer til risikorapportering, -måling og -overvågning".

Tabel 8

Branchefordeling af tilgodehavender i kreditinstitutter og centralbanker, udlån og garantier

	Eksponeringer ultimo 2009	Eksponering, hvorpå der er nedskrevet/ hensat	Nedskrivning/ hensættelse ultimo 2009	Netto nedskrivning/ hensættelse 2009
	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.
Offentlige myndigheder	216.277	165.589	9.107	-1.104
Erhverv				
Landbrug, jagt og skovbrug	107.609	58.129	1.049	-308
Fiskeri	0	0	0	3
Fremstillingsvirk., råstofudv., el-, gas-, vand- og varmeværker	501.288	267.612	35.267	-21.462
Bygge- og anlægsvirksomhed	590.807	380.368	75.394	-20.455
Handels-, restaurations- og hotelvirksomhed	1.868.191	1.197.620	88.447	-49.741
Transport, post og telefon	428.691	222.007	12.070	-4.574
Kredit- og finansieringsvirksomhed samt forsikringsvirksomhed	4.565.550	653.498	98.290	-74.979
Ejendomsadministration og -handel, forretningsservice	2.531.044	1.396.396	35.597	-4.832
Øvrige erhverv	1.287.622	355.799	48.439	-22.508
I alt erhverv	11.880.802	4.531.429	394.553	-198.857
Private	11.606.451	8.625.588	244.631	-114.963
I alt	23.703.530	13.322.606	648.291	-314.924

Tabel 9
Bevægelser på værdiforringede fordringer

	Individuelt nedskrevet kreditinstitut 1.000 kr.	Individuelt nedskrevet udlån mv. 1.000 kr.	Individuelt hensat på garantier 1.000 kr.	Gruppevist nedskrevet udlån mv. 1.000 kr.	Gruppevist hensat på garantier 1.000 kr.
Akkumulerede nedskrivninger/ hensættelser primo på udlån og garantidebitorer	0	279.571	17.648	57.263	5.860
Nedskrivninger/hensættelser i årets løb	16.871	319.426	54.288	23.937	730
Tilbageførsel af nedskrivninger	0	97.316	481	20.563	1.084
Andre bevægelser	385	10.398	0	3.432	0
Endelig tabt (afskrevet) tidligere individuelt nedskrevet/hensat	0	22.076	0	0	0
Akkumulerede nedskrivninger/ hensættelser ultimo på udlån og garantidebitorer	17.256	490.003	71.455	64.069	5.506
Endelig tabt (afskrevet) ikke tidligere individuelt nedskrevet/hensat	0	19.115			
Indgået på tidligere afskrevne fordringer	0	6.193			

Modpartsrisiko

Under modpartsrisiko indgår koncernens styring af tabsrisici på afledte finansielle instrumenter. Tabsrisici på afledte finansielle instrumenter indgår i styringen af

kreditrisiko i såvel bevillingsprocessen som i den almindelige engagementsovervågning, jf. afsnittene herom.

Bankens og koncernens eksponeringer på poster med modpartsrisiko er identiske.

Tabel 10
Afledte finansielle instrumenter og spotforretninger ultimo 2009

	Nominel værdi 1.000 kr.	Netto markedsværdi 1.000 kr.	Positiv markedsværdi 1.000 kr.	Negativ markedsværdi 1.000 kr.
Valutakontrakter				
Spotforretninger, køb	5.789	25	25	0
Spotforretninger, salg	3.676	15	15	0
Terminer/futures, køb	44.401	427	498	71
Terminer/futures, salg	1.150.811	-680	389	1.069
Optioner, erhvervede	449.174	807	807	0
Optioner, udstedte	559.760	-1.260	0	1.260
Rentekontrakter				
Spotforretninger, køb	105.947	-43	59	102
Spotforretninger, salg	101.056	124	159	35
Terminer/futures, køb	1.060.618	303	891	588
Terminer/futures, salg	2.849.141	-13.633	798	14.431
Optioner, erhvervede	297.660	3.364	3.364	0
Optioner, udstedte	297.660	-2.828	0	2.828
Swaptioner	2.933.373	0	61.673	61.673
Renteswaps	3.690.995	-24.730	8.855	33.585
Aktiekontrakter				
Spotforretninger, køb	114.586	124	268	144
Spotforretninger, salg	114.028	0	185	185
Optioner, erhvervede	435	591	591	0
I alt	13.779.110	-37.394	78.577	115.971

Banken anvender ikke netting i opgørelsen af risici på poster med modpartsrisiko.

Markedsrisiko

Banken tillægger styringen af forretninger med markedsrisiko stor vægt som følge af stigende forretningsomfang og kompleksiteten i en række af produkterne gennem de senere år. Banken har generelt en forsigtig holdning til omfanget af bankens eksponering i markedsrisici.

Erfaringerne fra den aktuelle finansielle krise de seneste år har yderligere understreget behovet for fokus på en stram styring på området.

Markedsrisiko omfatter positioner, hvis markedsværdi er afhængig af udviklingen i de generelle niveauer i en række markedsvariable som renter, aktieindeks og valutakurser. Endvidere indgår risici af mere specifik karakter på konkrete markedspapirer i det omfang, disse risici kan handles eksplicit. Opgørelsen omfatter markedsrisici på såvel balanceførte som ikke-balanceførte poster – ligesom opgørelserne omfatter positioner i handelsbeholdningen og forretninger uden for handelsbeholdningen, som måtte indeholde markedsrisici.

Generelle markedsrisici er under normale markedsforhold drevet af makroøkonomi, nationale og internationale politiske forhold m.m. samt centralbankernes adfærd, som i den forbindelse er uafhængig af instrumenttype og specifikke modparter i forretningen.

Renterisikoen opgøres med udgangspunkt i den modificerede varighed og udtrykker tilnærmelsesvist det forventede kurstab på positioner med renterisiko ved et parallelskift i rentekurven på 100 basispoint. For konverterbare realkreditobligationer og obligationer med renteloft mv. tages udgangspunkt i de af Finanstilsynet udsendte korrektionsfaktorer og i indhentede oplysninger fra ledende markedsdeltagere om modificerede varigheder. Opgørelserne udarbejdes i enkeltvaluta samt i varighedsintervaller. Bankens eksponering er hovedsagelig i kr.-renter.

Aktierisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekursen. Aktierisikoen omfatter nettopositionen af aktier samt aktierelaterede instrumenter i den enkelte aktie eller aktieindeks. Aktiekursrisikoen opgøres som vægtede positioner på tværs af aktieinstrumenter.

Valutarisiko afspejler bankens risiko på tab på positioner i valuta som følge af ændringer i valutakurserne. Risikoen opgøres dels efter Valutaindikator 2 metoden, og dels som en vægtet sum af nettopositioner i de enkelte valutaer, hvor der i vægtningen tages hensyn til volatilitet.

Tabel 11
Koncernens renterisiko ultimo 2009

1.000 kr.	
Fordelt efter modificeret varighed (V)	
0 < V ≤ 3 måneder	2.854
3 < V ≤ 6 måneder	1.281
6 < V ≤ 9 måneder	176
9 < V ≤ 12 måneder	8.915
1 < V ≤ 2 år	16.182
2 < V ≤ 3,6 år	47.394
3,6 år < V	26.917
I alt	103.719

1.000 kr.	
Fordelt efter valuta	
DKK	107.353
EUR	-3.878
SEK	640
USD	-593
GBP	281
CHF	-82
Øvrige valutaer	-2
I alt	103.719

Renterisikoen er opgjort ved en renteændring ved 100 basispoint.

Styring af markedsrisici

Koncernens samlede markedsrisici håndteres centralt i bankens Likviditets- og Finansområde.

Banken sikrer en veldefineret ansvarsfordeling for risikotagningen på alle niveauer i banken gennem fastlæggelse af rammer for såvel direktionen som ledelsen af Likviditets- og Finansområdet. På baggrund heraf videredelegeres snævrere rammer til de enkelte disponerende medarbejdere i Likviditets- og Finansområdet.

De enkelte risikoområder overvåges løbende i forhold til de udstukne rammer. Der følges dagligt op herpå i form af rapporteringer til direktionen og regelmæssigt til bestyrelsen. Stabsfunktionen Intern Risikostyring, som overvåger udnyttelsen af positionstagernes rammer, rapporterer direkte til direktionen.

Bankens markedsrisici er en konsekvens af kundehandler eller afledt af bankens positionstagning ud fra taktiske og strategiske vurderinger af markedsudviklingen samt hensynet til bankens øvrige forretningsomfang – herunder de forretninger, som indeholder renterisiko, men som ligger uden for handelsbeholdningen.

For at kunne tilgodese kundernes handelsaktiviteter har banken en beholdning af værdipapirer, som udligner

forskellene i kundehandelsstørrelse og standard handle-erne i det professionelle marked.

Den markedsrisiko, der er forbundet hermed, holdes inden for veldefinerede rammer såvel samlet som på de enkelte fondskoder. Disse rammer er inkluderet i de af bestyrelsen udstukne rammer og overvåges løbende.

De taktiske betingede investeringer af kortsigtet varighed varetages i bankens handelsfunktion inden for forholdsvis snævre grænser, der løbende overvåges.

De strategiske positioner beslutes af direktionen ud fra vurderingen af afkastpotentialet i forhold til den involverede risiko og under hensyntagen til bankens samlede risikoappetit, risici i øvrigt i banken samt hensynet til løbende at sikre et likviditetsberedskab i form af likvide aktiver.

Foruden daglige beregninger af bankens samlede markedsrisici efter standardnøgletal foretages der fra tid til anden stress test på beholdningen.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko udtrykker risiko for tab som følge af, at banken skal betale mere for den likviditet, der skal anvendes til at dække bankens betalingsforpligtelser og til at opretholde en normal likviditetsreserve i en situation, hvor banken specifikt eller sektoren som helhed rammes af ekstraordinære forhold.

Hovedparten af bankens likviditetsrisiko er i danske kroner, mens resten af risikoen er koncentreret i hovedvalutaerne.

Banken har en målsætning om at have en likviditetsoverdækning på 100 pct. i forhold til de i lov om finansiel virksomhed § 152 angivne 10 pct. og 15 pct. Likviditetsberedskabet overvåges dagligt og vurderes samtidig i et langsigtet perspektiv i forhold til bankens forretningsmæssige udvikling såvel på kapitalmarkedsområdet som på ind- og udlån.

Foruden løbende beregning af likviditetsoverdækning foretages fra tid til anden stress test af bankens likviditet på længere sigt med henblik på at afdække følsomheden over for væsentlige ændringer i bankens løbende fundingvilkår. Udløb af den såkaldte Bankpakke I med udgangen af september 2010 giver anledning til særlig overvågning af likviditetsrisikoen med fokus på markeds- og kundeadfærden.

Renterisiko uden for handelsbeholdningen

Renterisiko i banken opstår i et vist omfang uden for handelsbeholdningen i form af udlån eller indlån med fast rente til kunder eller variabel forrentede udlånsprodukter med indbyggede optionselementer.

Renterisikoen indgår i Likviditets- og Finansområdets beregninger af koncernens renterisiko og disponeres inden for de udstukne rammer.

Aktier mv. uden for handelsbeholdningen

Arbejdernes Landsbank har i samarbejde med andre pengeinstitutter erhvervet kapitalandele i en række sektorselskaber. Disse selskaber har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for realkredit, IT, betalingsformidling og investeringsforeninger. Kapitalandelene indgår ikke i handelsbeholdningen, da deltagelse i sektorselskaberne har en væsentlig betydning for bankens målsætning om at kunne tilbyde vores kunder en bred vifte af finansielle ydelser til konkurrencedygtige priser.

Tabel 12

Aktier mv. uden for handelsbeholdningen

	1.000 kr.
Beholdning til regnskabsmæssig værdi ultimo 2009 *)	741.369
Realiserede kursgevinst/tab i 2009	0
Urealiserede kursgevinst/tab i 2009	-29.303

*) Heraf udgør 350,8 mio. kr. mere end 10 pct. i det pågældende selskab. Beløbet fratrækkes i opgørelsen af koncernens basiskapital, og 50 pct. svarende til 175,4 mio. kr. fratrækkes i kernekapitalen.

Kapitalandelene i sektorselskaberne er unoterede og værdiansættes til dagsværdi eller kostpris, når dagsværdien ikke skønnes at kunne opgøres pålideligt.

Operationel risiko

Tabel 13

Operationel risiko er risiko for tab på grund af:

Type	Beskrivelse
Intern svig	Tab der skyldes handlinger med det formål at begå svig, uberettiget tilegne sig midler eller omgå bestemmelser, lovgivning og bankens politikker, og som involverer mindst én ansat i banken.
Ekstern svig	Tab der skyldes handlinger med det formål at begå svig, uberettiget tilegne sig midler eller omgå bestemmelser og lovgivning, begået af tredjemand.
Ansættelsesvilkår og sikkerhed på arbejdspladsen	Tab der skyldes handlinger, der strider mod arbejdsmarkeds- sundheds- eller sikkerhedslovgivning. Udbetaling af erstatninger som følge af personskade eller begivenheder vedr. diskrimination.
Kunder, produkter og forretningspraksis	Tab der opstår som følge af utilsigtede handlinger eller forsømmelighed, der medfører en manglende opfyldelse af en professionel forpligtelse over for kunder, eller som følge af produktets struktur.
Skader på fysiske aktiver	Tab der skyldes skader på fysiske aktiver eller tab af disse som følge af udefra kommende begivenheder.
Forretningsnedbrud og systemfejl	Tab som følge af nedbrud og systemfejl.
Ordreafvikling, levering og procesforvaltning	Tab som følge af mangelfuld transaktionsforvaltning eller procesforvaltning.

Operationel risiko kan som regel knyttes til specifikke enkeltstående hændelser.

Organisationen

Til at bistå bankens ledelse i forhold til operationel risiko er arbejdet omkring dette forankret i følgende afdelinger:

- Juridisk kontor for så vidt angår compliance
- Intern Revision for så vidt angår test af etablerede kontroller
- IT afdelingen for så vidt angår løbende opfølgning på IT-sikkerhed og beredskabsplaner for videreførelse af driften
- HR afdelingen for så vidt angår fysisk sikkerhed relateret til personale/bygninger
- De enkelte forretningsområder for så vidt angår disses eksponeringer

Opgaverne

Alle operationelle tab over kr. 5.000,00 indberettes og kommenteres af de enkelte forretningsområder.

Rapporter fra Intern Revision behandles i bestyrelsen og direktionen.

Ligeledes behandles rapporter fra offentlige tilsyn i bestyrelsen og direktionen.

Indberetning til direktionen sker i tilfælde af kritiske eksponeringer fra de enkelte forretningsområder, når ledelsen af et forretningsområde finder, at rapportering og opfølgning er nødvendig.

Der udarbejdes ledelsesinformation i form af beskrivelser omkring IT-sikkerhed, compliance og beredskabsplaner.

IT opgør på baggrund af indhentede informationer om aktuelle tabsdata fra forretningsområderne den samlede operationelle risiko én gang årligt.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som tab ved ændringer i eksterne forhold, som påvirker banken, eller ved fejlvurderinger af konsekvenserne af vedtagne strategier.

Risikoen viser sig i form af et uventet fald i indtægter eller en uventet stigning i omkostninger.

Årsagerne kan eksempelvis være:

- En skærpet priskonkurrence som medfører fald i forretningsvolumen eller faldende indtjening på den eksisterende forretningsvolumen
- Øgede produktudviklingsomkostninger for at matche nye produkter hos konkurrenterne
- Øgede markedsføringsomkostninger som følge af negativ pressedækning
- Fejlvurdering af indtægterne ved igangsatte aktiviteter

Koncernen vurderer kontinuerligt denne type risici og altid i forbindelse med fastsættelse af solvensbehovet.

Ejendomsrisiko

Ejendomsrisiko defineres som tab på ejendomsporteføljen som følge af generelle fald i ejendomspriserne.

Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank har en portefølje af domicilejendomme på 462 mio. kr.

Ejendommene anvendes hovedsageligt til bankens drift. Herudover anvendes dele af enkelte ejendomme til udlejning til beboelse og liberalt erhverv.

Ejendommene er geografisk bredt placeret i Danmark, dog med overvægt i Storkøbenhavn målt på regnskabsmæssig værdi.

Ejendomme værdiansættes årligt pr. 31. december til "omvurderet værdi", hvilket udtrykker en dagsværdi på værdiansættelsestidspunktet.

Konsolidering

Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank

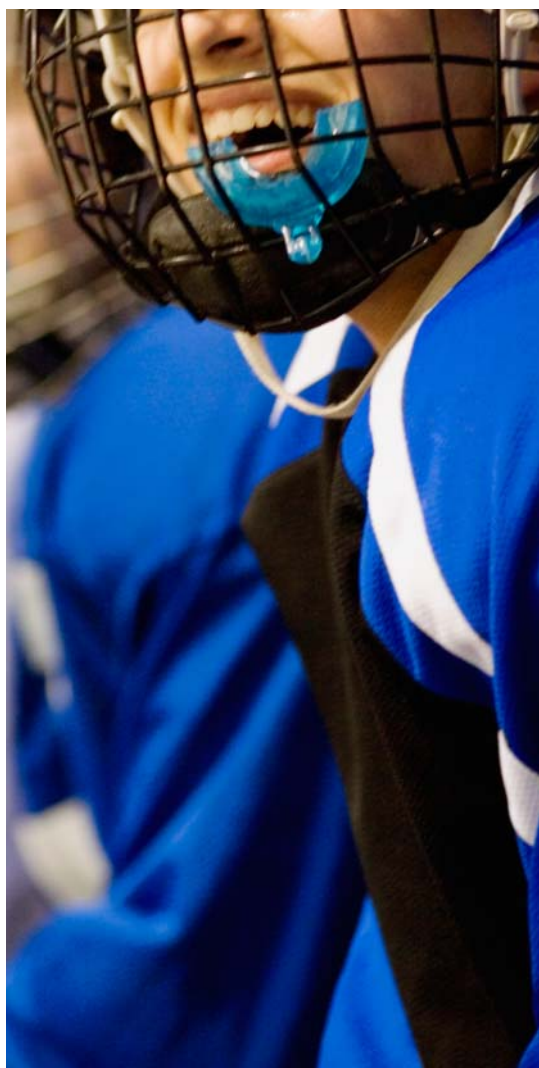
Konsolideringen omfatter samtlige dattervirksomheder,

- AL Finans A/S
- Handels ApS Panoptikon,

der begge er 100 pct. ejede af moderselskabet Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank. Der er ikke forskelle i konsolideringsgrundlaget til regnskabsmæssige formål og konsolidering i henhold til kapitel 12 i lov om finansiel virksomhed.

ALKA Forsikring A/S er associeret virksomhed og indgår ikke i konsolideringen grundet status som forsikringssselskab, men fragår i opgørelsen af basiskapitalen.

Datterselskabernes aktiviteter er baseret på funding i moderselskabet.

Basiskapital

Tabel 14
Opgørelse af koncernens basiskapital pr. 31.12.2009

Aktiekapital	300.000
Reserver	166.749
Overført overskud	2.355.695
Kernekapital	2.822.444
Foreslået udbytte	0
Immaterielle aktiver	11.172
Udskudte skatteaktiver	19.772
Kernekapital efter primære fradrag	2.791.500
50 % af kapitalkravet i associerede virksomheder, som driver forsikringsvirksomhed, jf. § 131, stk. 2, nr. 2 i Fil	43.711
50 % af kapitalandele > 10 procent i kredit- og finansieringsselskaber, jf. § 131, stk. 2, nr. 3 i Fil	217.366
50 % af summen af kapitalandele > 10 procent, jf. § 131, stk. 2 nr. 3 i Fil	0
Kernekapital efter fradrag	2.530.423
Efterstillet kapitalindsud	328.000
Opskrivningshenlæggelser	117.266
Basiskapital før fradrag	2.975.689
50 % af kapitalkravet i associerede virksomheder, som driver forsikringsvirksomhed, jf. § 139, stk. 1, nr. 1 i Fil	43.710
50 % af kapitalandele > 10 procent i kredit- og finansieringsselskaber, jf. § 139, stk. 1, nr. 2 i Fil	217.366
50 % af summen af kapitalandele > 10 procent, jf. § 139, stk. 1 nr. 3 i Fil	0
Basiskapital efter fradrag	2.714.613

Solvensbehov

Model

I Arbejdernes Landsbank fastsættes et individuelt solvensbehov for såvel koncernen som banken.

Der anvendes en model, hvor solvensbehovet opbygges med udgangspunkt i 0 pct., hvorefter der allokeres kapital til hvert risikoområde. Det samlede kapitalbehov fremkommer ved at addere kapitalbehovet for hvert risikoområde. Modellen tager således ikke højde for korrelationer mellem de enkelte risikoområder.

Modellen tager så vidt muligt udgangspunkt i egne data og risikovurderinger. Bankens historiske datagrundlag er dog begrænset, og der anvendes derfor i større omfang eksterne data og metoder til opgørelse af risici. Ved flere risikoområder er der foretaget risikoopgørelse ved såvel egne data/metoder som eksterne data/metoder. Den højest beregnede risiko anvendes i disse tilfælde.

Solvensbehovet beregnes som det samlede kapitalbehov i procent af de vægtede poster opgjort efter be-

stemmelserne i kapitaldækningsbekendtgørelsen. I henhold til kapitaldækningsbekendtgørelsen opgør banken både vægtede poster for koncernen og banken. De laveste opgjorte vægtede poster anvendes i beregningen af solvensbehovet.

Modellen er valgt for at sikre en stor grad af forsigtighed, overskuelighed og gennemsigthed.

Tilstrækkelig kapital og solvensbehov

Bankens og koncernens solvensbehov pr. 31.12.2009 svarer til solvenskravet på 8 pct. i henhold til § 124, stk. 2 nr. 1 i lov om finansiel virksomhed. Efter denne bestemmelse udgør den tilstrækkelige basiskapital 1.672,6 mio. kr.

Bankens og koncernens solvensbehov opgjort efter § 124, stk. 4 i lov om finansiel virksomhed uden hensyntagen til § 124, stk. 2 nr. 2 i lov om finansiel virksomhed er på 7,37 pct. Efter denne bestemmelse udgør den tilstrækkelige basiskapital 1.541,4 mio. kr.

Opgørelsen af tilstrækkelig basiskapital og solvensbehov kan specificeres på følgende kategorier:

Tabel 15
Tilstrækkelig basiskapital og solvensbehov pr. 31.12.2009

	1.000 kr.	pct.
Kapital til dækning af kreditrisiko	832.443	3,98
Kapital til dækning af markedsrisiko	488.738	2,34
Kapital til dækning af operationel risiko	164.449	0,79
Kapital til dækning af øvrige risici	55.787	0,27
Tilstrækkelig basiskapital/ solvensbehov	1.541.417	7,37
Vægtede poster 31.12.2009	20.907.887	

Kapital til dækning af kreditrisiko

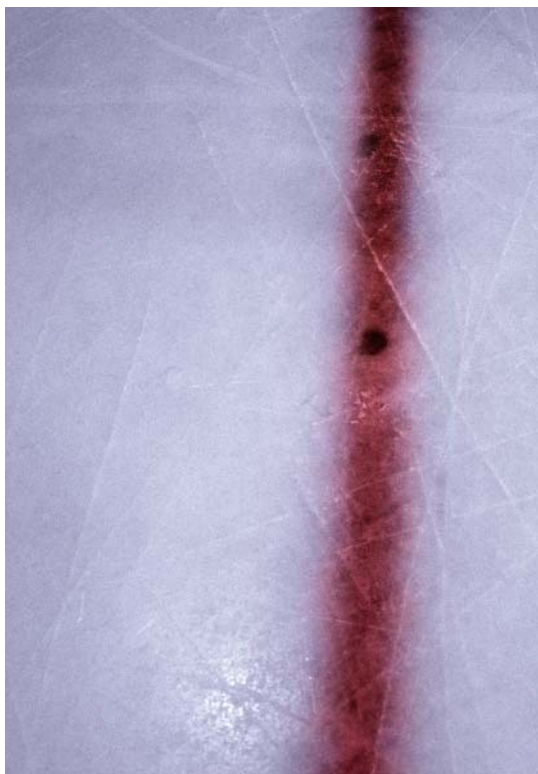
Kapital til dækning af kreditrisiko beregnes ved stress test af koncernens udlåns- og garantiportefølje med sektorens historiske worst case tabsprocenter fordelt på sektorer. I enkelte situationer anvendes højere tabsprocenter, når koncernens historiske datamateriale indikerer en højere risiko. Den gennemsnitlige anvendte tabsprocent er på 2,9. Herudover afsættes særskilt kapital til dækning af kreditrisiko på svage engagementer, store engagementer, tilgodehavender i kreditinstitutter og koncentration af sikkerheder.

Kapital til dækning af markedsrisiko

Kapital til dækning af markedsrisiko beregnes ved stress test af en fuld udnyttelse af koncernens budgetterede rammer for markedsrisiko. På positioner i gældsinstrumenter i handelsbeholdningen afsættes kapital svarende til solvenskravet efter standardmetoden i Kapitaldækningsbekendtgørelsen. På aktiepositioner i handelsbeholdningen og valutapositioner anvendes betydeligt højere tabsprocenter end solvenskravet efter standardmetoden i Kapitaldækningsbekendtgørelsen. Herudover afsættes særskilt kapital til tabsrisiko på særlige obligationer, likviditetsrisiko samt aktie- og renterisiko uden for handelsbeholdningen.

Kapital til dækning af operationel risiko

Kapital til dækning af operationel risiko svarer til solvenskravet efter Basisindikatoren i Kapitaldækningsbekendtgørelsen. Koncernen foretager egne beregninger af den operationelle risiko, bl.a. baseret på historiske tab. Disse beregninger viser en betydeligt lavere risiko end solvenskravet.

Kapital til dækning af øvrige risici

Kapital til dækning af øvrige risici dækker over kapitalkrav til vækst, fald i indtjening, strategiske risici og omdømmerisici.

Proces

Vurdering af solvensbehov er integreret i bankens almindelige budgetproces, hvor bestyrelsen årligt godkender koncernbudgettet og solvensbehovet. Herudover foretages kvartalsvise justeringer og tilpasninger af budget og solvensbehov, der ligeledes forelægges bestyrelsen.

Udarbejdelse af årsbudget og solvensbehov samt de kvartalsvise justeringer foregår som en koordineret proces i koncernen med økonomiområdet som den samlede enhed.

Ny vejledning fra Finanstilsynet

Finanstilsynet har 18. januar 2010 udsendt vejledning om tilstrækkelig basiskapital og solvensbehov for pengeinstitutter. Vejledningen indeholder en række anbefalinger til stress scenarier og tabsprocenter mv., som i et vist omfang afviger fra bankens beregninger pr. 31.12.2009. Det er bankens vurdering, at en tilpasning til Finanstilsynets anbefalinger kan medføre en stigning i størrelsesordenen 0,5-1,0 procentpoint i bankens og koncernens solvensbehov.

Solvenskrav

Koncernen solvensprocent er ultimo 2009 på 13,0 mod 12,0 ultimo 2008.

Koncernen benytter følgende metoder ved opgørelse af solvensprocenten:

- Standardmetoden for opgørelse af kreditrisiko
- Standardmetoden for opgørelse af markedsrisiko
- Markedsværdimetoden for opgørelse af modpartsrisiko
- Basisindikatormetoden for opgørelse af operationel risiko
- Sikkerheder i form af værdipapirer efter den udbyggede metode
- Sikkerheder i form af garantier for så vidt angår transaktioner med kreditinstitutter
- Sikkerheder i form af pant i fast ejendom og kontant indlån i banken

Solvenskravet (8 pct. af de vægtede poster) udgjorde 1.672,6 mio. kr. ultimo 2009 mod 1.703,4 mio. kr. året før.

Tabel 16
Solvenskrav fordelt på eksponeringskategorier

	Solvenskrav 31.12.2009	Solvenskrav 31.12.2008	Solvenskrav Gennemsnit *) 2009
	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.
Eksponeringskategorier:			
Poster med kreditrisiko m.v.			
Eksponeringer mod kreditinstitutter	30.179	23.472	26.249
Eksponeringer mod erhverv mv.	380.968	375.886	374.239
Eksponeringer mod detailkunder	739.894	726.890	716.497
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	63.450	59.049	63.422
Eksponeringer, hvorpå der er overtræk	34.408	23.974	43.473
Eksponeringer i andre poster	53.046	55.897	54.298
I alt poster med kreditrisiko mv.	1.301.945	1.265.167	1.278.178
Poster med markedsrisiko			
Gældsinstrumenter, specifik risiko	102.270	105.990	90.927
Gældsinstrumenter, renterisiko	62.779	117.514	73.568
Positionsrisiko for aktier	12.593	28.713	20.808
Positionsrisiko for kollektive investeringsordninger	7.542	10.591	8.681
Valutakursrisiko	13.475	30.055	20.771
Øvrige poster	436	127	238
I alt poster med markedsrisiko	199.094	292.990	214.993
Operationel risiko	177.158	149.802	155.273
Gruppevisse nedskrivninger	-5.566	-4.581	-5.053
I alt solvenskrav	1.672.631	1.703.378	1.643.392
Basiskapital til opfyldelse af solvenskravet	2.714.613	2.555.356	2.616.488

*) Gennemsnittet er beregnet på basis af indberetninger til Finanstilsynet i perioden 31.12.2008 til 31.12.2009.

Eksporeringskategorier

Eksporeringskategorier opgjort efter standardmetoden for kreditrisiko i henhold til § 9 i kapitaldækningsbekendtgørelsen. Eksporeringerne er opgjort efter individuelle nedskrivninger og før hensyntagen til virkninger af kreditreduktion.

Tabel 17

Udvikling og gennemsnit i 2009 for poster med kreditrisiko

	Gennemsnit 2009 1.000 kr.	Status 31.12.2009 1.000 kr.	Status 30.09.2009 1.000 kr.	Status 30.06.2009 1.000 kr.	Status 30.03.2009 1.000 kr.	Status 31.12.2008 1.000 kr.
Eksporeringskategorier:						
Eksporeringer mod centralbanker og centralregeringer	726.550	1.059.491	223.711	170.440	1.242.944	936.164
Eksporeringer mod kreditinstitutter	3.882.326	3.379.687	3.905.424	4.053.316	4.035.235	4.037.969
Eksporeringer mod erhverv mv.	6.897.938	6.548.875	6.857.436	7.133.090	7.133.073	6.817.218
Eksporeringer mod detailkunder	15.361.465	15.522.248	15.364.832	15.313.104	14.947.634	15.659.508
Eksporeringer sikret ved pant i fast ejendom	2.191.281	2.184.125	2.244.854	2.233.469	2.238.428	2.055.528
Eksporeringer, hvorpå der er overtræk	431.456	345.188	697.882	390.759	441.095	282.356
Eksporeringer i andre poster	970.831	961.999	944.838	965.749	962.648	1.018.923
I alt poster med kreditrisiko mv.	30.461.848	30.001.613	30.238.977	30.259.927	31.001.057	30.807.666

Tabel 18

Balanceførte poster fordelt på restløbetid – pr. 31.12.2009

	Anfordring 1.000 kr.	0-3 mdr. 1.000 kr.	3 mdr.-1 år 1.000 kr.	1-5 år 1.000 kr.	Over 5 år 1.000 kr.
Eksporeringskategorier:					
Eksporeringer mod centralbanker og centralregeringer	7.794	1.025.334	1.384	24.668	213
Eksporeringer mod kreditinstitutter	44.092	941.936	75.551	89.872	176.451
Eksporeringer mod erhverv mv.	988.977	780.903	751.010	971.514	599.056
Eksporeringer mod detailkunder	1.519.876	2.222.263	1.185.820	3.771.679	2.314.415
Eksporeringer sikret ved pant i fast ejendom	76.662	72.839	300.534	839.161	859.127
Eksporeringer, hvorpå der er overtræk	70.773	21.191	84.418	88.161	45.483
Eksporeringer i andre poster	387.511	0	0	112.045	462.444
I alt balanceførte poster	3.095.685	5.064.466	2.398.717	5.897.100	4.457.189

Tabel 19
 Branchefordeling på eksponeringskategorier – pr. 31.12.2009

	Central- regeringer og central- banker 1.000 kr.	Institutter 1.000 kr.	Erhvervs- virksom- heder 1.000 kr.	Detail- kunder 1.000 kr.	Pant i fast ejendom 1.000 kr.	Restance eller overtræk 1.000 kr.	Andre poster 1.000 kr.
Offentlige myndigheder	27.763	0	230.550	284.137	37.860	470	0
Erhverv							
Landbrug, jagt og skovbrug	0	0	40.400	74.221	13.104	3.164	0
Fiskeri	0	0	0	0	0	0	0
Fremstillingsvirk., råstofudv., el-, gas-, vand- og varme- værker	0	0	229.064	217.200	54.564	26.806	0
Bygge- og anlægsvirksomhed	0	0	233.831	420.315	63.232	14.201	0
Handel, restaurations- og hotelvirksomhed	0	0	1.054.002	842.581	158.705	93.085	0
Transport, post og telefon	0	0	309.786	125.000	35.750	4.873	0
Kredit- og finansierings- virksomhed samt forsikringsvirksomhed	1.031.728	3.379.687	1.509.112	58.564	887	4.370	118.593
Ejendomsadministration og -handel, forretningservice	0	0	1.609.777	932.016	232.815	91.831	0
Øvrige erhverv	0	0	1.007.313	777.572	85.491	20.281	0
I alt erhverv	1.031.728	3.379.687	5.993.285	3.447.469	644.548	258.611	118.593
Private	0	0	325.040	11.790.642	1.501.717	86.107	0
Andre poster	0	0	0	0	0	0	843.406
I alt	1.059.491	3.379.687	6.548.875	15.522.248	2.184.125	345.188	961.999

AKTIESELSKABET

 Arbejdernes Landsbank

CVR-nr. 31 46 70 12, København

Panoptikonbygningen

Vesterbrogade 5 · 1502 København V

Telefon 38 48 48 48 · www.al-bank.dk

Bygger på sunde værdier